

בס"ד. שבת חול המועד סוכות, ה'תשל"ד

(הנחה בלתי מוגה)

חג' הסוכות שבעת ימים להוי"ב², ומביא הצ"צ³, שמפסוק זה למדים שקדושה חיילא על עצי סוכה, כדאיתא בגמרא⁴ מנין לעצי סוכה שאסורין כל שבעה, שנאמר חג הסוכות שבעת ימים לה', ותניא ר' יהודה בן בתירא אומר, מנין שכשם שחל שם שמים על החגיגה (שלמי חגיגה ליאסר משהוקדשו) כך חל שם שמים על הסוכה, ת"ל חג הסוכות שבעת ימים לה', מה חג (חגיגה) לה', אף סוכה לה' [והיינו, דכיון שבפסוקים אלו מדובר בענין חג הסוכות, הי' הכתוב יכול לומר (בלשון סתמי) חג שבעת ימים לה', וממילא הי' מובן שהכוונה היא לחג הסוכות, ומזה שהכתוב מפרש חג הסוכות, ילפינן שכשם שחל שם שמים על החגיגה כך חל שם שמים על הסוכה], ומביא גם מ"ש האחרונים⁵, דה"ל קדושת הגוף (כשם שקדושת החגיגה היא קדושת הגוף). וכמבואר בשו"ע אדמו"ר הזקן⁶ (שזהו פס"ד בנוגע לפועל), שכל שבעת ימי החג אסור להסתפק מעצי הסכך מן התורה, ומדברי סופרים אסור להסתפק אפילו מעצי הדפנות. וענין זה הוא במצות סוכה דוקא, משא"כ בשאר מצוות, הנה אפילו מצות ציצית ששקולה כנגד כל המצוות⁷, כמ"ש⁸ וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה', שמנין גימטריא של ציצית שש מאות, ושמונה חוטים וחמשה קשרים הרי תרי"ג, הרי אין קדושה חלה על הציצית, רק דאסור להשתמש בהן משום ביזוי מצוה⁹ (והיינו שזהו רק כדי לשלול היפך ענין הכבוד, אבל בסוכה יש קדושת הגוף). והא דאיתא בגמרא¹⁰ דסוכה וציצית הן רק תשמישי מצוה ונזרקין, היינו לאחר שעברה מצוותן,

-
סק"ג.	(1) מאמר זה הוא המשך למאמר שלפניו
(6) אר"ח רסתרל"ח. וש"נ. וראה גם לקו"ש חיי"ט ע' 357.	ד"ה בסוכות תשבו (לעיל ע' 86 ואילך).
(7) פרש"י שלח טו, מא. רמב"ם הל' ציצית בסופן.	(2) אמור כג, לד.
(8) שלח שם, לט ובפרש"י.	(3) אוה"ת דרושים לסוכות ע' א'תשה ואילך. וראה גם אוה"ת אמור (כרך ד) עה"פ (ע' א'צז).
(9) שו"ע אר"ח רסכ"א. וש"נ. וראה רמב"ם שם ה"ט.	(4) ביצה ל, ב (ובפרש"י).
(10) מגילה כו, ב.	(5) אלי' רבה אר"ח סתרל"ח — בשם עבודת הקודש. ועיין בפמ"ג על המג"א שם

אבל בשעת ז' ימי הסוכות חל קדושה עליהו. וצריך להבין מאי שנא סוכה מציצית ושאר תשמישי מצוה, שדוקא גבי סוכה יש קדושת הגוף.

(ב) **ויובן** בהקדם משנת"ל¹¹ שבמצות סוכה נוגע בעיקר שתי' המצוה בגשמיות הענינים, דהיינו באכילה ושתי' גשמית דוקא, וכן הנאה גשמית מצל הסוכה (שצ"ל צלחה מרובה מחמתה דוקא¹²), שלכן המצטער פטור מן הסוכה¹³. ומטעם זה נמשכת גם קדושת המצוה בגשמיות הסוכה, ומזה בא גם הדין לפועל, שבסכך יש דין קדושת הגוף מדאורייתא ומדרבנן גם בהדפנות. אמנם, גם בכל המצוות צ"ל הקיום בגשמיות דוקא [וכמבואר בתניא¹⁴ מעלת מצוות מעשיות דוקא, שאז גם כח הגוף ממש שבעשי' זו נכלל בקדושה], שעי"ז באים לתכליתם למטרתם ולכוונתם, וכידוע שזהו החילוק (בכללות) בין תורה ומצוות, שהתורה, אף שלא בשמים היא¹⁵, כי אם דוקא בארץ, הרי גם כמו שהתורה היא למטה בארץ נאמר עלי"ל¹⁶ הלא כה דברי כאש כו', משא"כ המצוות הם בענינים גשמיים דוקא, ציצית בצמר גשמי ותפילין בקלף גשמי, ולכן באים כל המצוות במדידה והגבלה גשמית דוקא¹⁷. ועד שאפילו המצוות שבחובת הלכות, שכללותם הם מצות אהבה ויראה, ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך גו'¹⁸, ואת ה' אלקיך תירא¹⁹, שהם ענינים רוחניים, הרי גם הם צריכים להיות נרגשים בלב הגשמי דוקא, אהבה גשמית ויראה גשמית שפועלים על הלב הגשמי ענין של כיווץ או התרחבות והתפשטות²⁰. ובפרטיות יותר, הנה לכל לראש ישנה מעלת הדבר הגשמי שראוי ומוכשר לעשיית המצוה, שהוא מזוכך יותר משאר הדברים הגשמיים שאינם ראויים לקיום המצוה (כמבואר בדרוש יביאו לבוש מלכות שבתורה אור²¹ ובשערי אורה²²). ונוסף לזה ישנו העילוי שנעשה בדבר הגשמי בשעה שמקיימים בו את המצוה בפועל, כמו במצות תפילין, שכאשר התפילין מונחים על השולחן, אין בזה השראת פנימיות רצונו ית' כלל, דאף שבפ' קדש הכתובה בקלף יש רמז להשראת אור

-
רמב"ם הל' ק"ש בסופן.	(11) ד"ה בסוכות תשבו פ"ג (לעיל ע' 87).
(17) ראה תניא אגה"ק ס"י (קטו, א).	(12) רמב"ם הל' סוכה פ"ה הי"ט ואילך.
ובכ"מ.	טושו"ע ואדה"ז אר"ח רסתרל"א.
(18) ואתחנן ו, ה.	(13) רמב"ם שם פ"ו ה"ב. טושו"ע
(19) שם, יג.	(ואדה"ז) שם סתר"מ ס"ד (ס"ה ואילך).
(20) ראה סה"מ תרצ"ז ע' 215. וש"נ.	(14) פרק לה ואילך.
(21) מג"א צ, סע"ג ואילך.	(15) נצבים ל, יב. וראה ב"מ נט, ב.
(22) נו, א ואילך. עז, ב.	(16) ירמ"י כג, כט. וראה ברכות כב, א.

חכמה דאצי', מ"מ, אין האור שורה בכלי אלא כשהאדם מניחם בראשו דוקא, כמשנת"ל²³. ובוזה גופא יש חילוקים בין מצוה אחת לחברתה, וכמו החילוק בין סוכה לציצית ושאר תשמישי מצוה, שדוקא גבי סוכה יש קדושת הגוף כנ"ל, ולא רק בעת קיום המצוה, אלא גם לאחר גמר קיומה מאיר בה עדיין בגילוי קדושת הסוכה כמו בעת קיום המצוה.

ג) **וביאור** הענין, דהנה נת"ל²³ שע"י קיום המצוות נמשכת תוספת קדושה על נפשו האלקית של האדם שמקיים המצוה, שזהו"ע אשר קדשנו במצוותיו, שע"י המצוות אנו מתעלים בקדש העליון כו'²⁴, וכמו"כ נמשכת תוספת קדושה בהמצוות עצמם (כנ"ל שדוקא כאשר האדם מניח תפילין בראשו, נעשית בהם השראת פנימיות רצונו ית'), ועד שע"י ז' נעשה הענין דמקדשי שמך²⁵, שממשיכים תוספת קדושה בשמו ית'.

אמנם בדרגת הקדושה גופא יש חילוקי דרגות כו'. דהנה כתיב²⁶ קדושים תהיו כי קדוש אני, ודרשו רז"ל²⁷ יכול כמוני, ת"ל כי קדוש אני, קדושתו למעלה מקדושתכם. וענין זה נפעל ביוהכ"פ, אחת בשנה²⁸, שבו נכנס הכה"ג בבית קדה"ק, ועי"ז ממשיך בחי' קדושתו שלמעלה מקדושתכם, כי בחי' קדה"ק הוא הכלי שבו מאיר מבחי' קדושתו שלמעלה מקדושתכם. וכיון שהכה"ג מתפלל בשם כל ישראל ובשביל כל ישראל, הנה עי"ז ממשיך הענין דקדושתו שלמעלה מקדושתכם בכל ישראל, ועי"ז מתמלאים כל הפגמים מהעוונות של כל השנה. ולאחרי העבודה דיוהכ"פ מלמטה למעלה, נמשך האור מלמעלה למטה בחג הסוכות. ומצד זה היא גם השמחה בחג הסוכות שנקרא זמן שמחתנו, דלכאורה אינו מובן, הרי כל המועדים הם מועדים לשמחה²⁹, ולמה אומרים זמן שמחתנו בחג הסוכות דוקא, ומבואר הטעם בזה³⁰, ע"פ המשל מבן המלך שנתרחק מאביו המלך, ואח"כ כשמתקרבים בבחי' ראי' מקרוב תגדל השמחה ביותר, ועז"נ³¹ שלום שלום לרחוק ולקרוב, לרחוק שנעשה קרוב³², שזוהי מעלת בעלי תשובה (כמארז"ל³³ במקום שבע"ת

23) ד"ה בסוכות תשבו פ"ו (לעיל ע' 90)
 24) ראה לקו"ת דרושי יוהכ"פ סה, ב.
 25) נוסח תפלת העמידה דיו"ט.
 26) קדושים יט, ב.
 27) ויק"ר פכ"ד, ט.
 28) תצוה ל, י. אחרי טז, לד.
 29) נוסח תפלת העמידה וקידוש ליו"ט.
 30) ראה לקו"ת שמע"צ פט, ב. המשך
 31) וככה תרל"ז פצ"ז (סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תרלז). ובכ"מ.
 32) ישעי' נז, יט.
 33) ברכות לד, ב.
 34) ברכות שם. רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד.

עומדים כו'), שזדונות (וכ"ש השגגות) נעשו לו כזכיות³⁴ (ממש), שזהו"ע אתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למתקא³⁵, והיינו, שמחשוכא עצמו נעשה נהורא, ולכן תגדל השמחה ביותר.

ועפ"ז יובן מעלת הקדושה שבמצות סוכה דוקא. דהנה, בענין סכך הסוכה (שזהו עיקר ענין הסוכה שנקראת על שם הסכך³⁶) ידוע שנמשך מענן הקטורת דיוהכ"פ³⁷. ונמצא, שבסכך הסוכה נמשכת הקדושה היותר נעלית, בחי' קדושתו שלמעלה מקדושתכם, ובאופן שההמשכה היא למטה מטה, עד למקום הזדונות, שגם הם נהפכו לזכויות (דאף שענין זה נעשה ביוהכ"פ, הרי ביוהכ"פ ה"ז באופן של עלי' מלמטלמ"ע, ואילו בחג הסוכות ה"ז באופן של המשכה מלמעלמ"ט, כנ"ל), שבמקום החשוכא נעשה נהורא, ולכן נוגע יותר (מבשאר המצוות) שהקדושה תהי' בגשמיות דוקא. ובגלל זה יש קדושת הגוף ממש בגשמיות סכך הסוכה (ומדרבנן גם בדפנות).

(ד) **ומזה** נמשך גם במצות ד' מינים, שנמשך האור בגשמיות ד' המינים יותר מבשאר המצוות. ובהקדים, שענין השמחה שבסוכות [שבאה מצד גילוי בחי' קדושתו שלמעלה מקדושתכם שנמשך ביוהכ"פ שע"ז מתמלאים כל הפגמים, כנ"ל] הוא (בעיקר) בנטילת הד' מינים, וכמ"ש³⁸ ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר גו' ושמתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים, ומזה מובן, שהענין שנת"ל בנוגע למצות סוכה [המשכת קדושה נעלית למטה דוקא, יותר מבשאר המצוות] הוא גם במצות נטילת ד' מינים, ואדרבה, שהרי סוכה הו"ע המקיף [אלא שעו"נ בסוכות תשבו³⁹, שצריך להמשיך המקיף בהתיישבות⁴⁰, אבל הסוכה עצמה היא בחי' מקיף], משא"כ נטילת ד' מינים בסוכה הו"ע המשכת המקיף דסוכה בפנימיות, כמבואר בכ"מ⁴¹. ומזה מובן, שגם במצות נטילת ד' מינים יש ענין של המשכת קדושה בגשמיות ע"ד המשכת הקדושה בגשמיות הסכך והדפנות של הסוכה.

(34) יומא פו, ב.	(39) שם, מב.
(35) ראה זח"א ד, א.	(40) ראה ד"ה בסוכות תשבו תש"ד
(36) פרש"י ד"ה כשרין (סוכה יב, א. וראה	(סה"מ תש"ד ע' 31 ואילך). ועוד.
פרש"י שם ב, א ד"ה ושחמתה). שו"ע אדה"ז	(41) ראה סידור (עם דא"ח) רסה, סע"ד
שבהערה 6.	ואילך [שפז, ג]. המשך תרס"ו ע' לב [מה]
(37) ראה תו"מ סה"מ תשרי ע' קס. וש"נ.	ואילך.
(38) אמור כג, מ.	

והענין הוא, דהנה נת"ל⁴² הטעם למה נבחרו ד' מינים אלו דוקא, לפי שבהם נראה בגלוי ענין האחדות, שזהו מצד גילוי האיך המהוה את היש. ובהקדים, שאף שכל הנבראים נבראו מאין ליש, הרי צריך לזה הענין דאילו נתנה רשות לעין לראות כו'⁴³ [אלא שגם ע"י השכל אפשר להבין שאין דבר עושה את עצמו, ועד לתורת הבעש"ט⁴⁴ שבריאת העולם אינה כמעשה אנוש ותחבולותיו, אלא באופן שדבר הוי' נצב ועומד לעולם בכל נברא, ומהוה ומחי' ומקיים אותו, אבל זהו רק ענין של הבנה והשגה בשכל, ולא באופן של ראי', שהרי אין רואים אלא את היש הנברא], משא"כ במצות ד' מינים, הנה גם לפני שנתקיימה בהם המצוה, רואים בהם בגלוי ענין האחדות, שזהו מצד גילוי האיך שבהיש. וכמבואר בדרושים⁴⁵ בנוגע לפרטי ד' המינים, שבלולב כתיב³⁸ כפת תמרים, אל תקרי כפת אלא כפות⁴⁶, דאף שיש בלולב כמה עלים נפרדים, וגם כל עלה כפול לב', מ"מ הרי הם דבוקים ואחוזים זב"ז כאילו הם אחד, והיינו, שאף שמצד היש יש בו ענין של פירוד, שהוא מחולק לכמה עלים, וגם כל עלה מחולק לב', הנה מצד גילוי האיך שבהם הרי כולם כפותים יחד. ועד"ז בענף עץ עבות, דאף שצ"ל בו כמה (ג') עלים, מ"מ ה"ה תלתא בחד קינא⁴⁷, שזה מורה על ענין האחדות. וכן בערבה, שאף שאין בה טעם ואין בה ריח⁴⁸, שזה מורה שאין בה הענין דרוחניות שבגשמיות, הנה גם בה יש ענין האחדות, שלכן נקרא אחוינא⁴⁹, ע"ש שגדלים באחזה⁵⁰. וכן באתרוג, שהוא הראשון בכתוב וראשון במעלה, שיש בו טעם ויש בו ריח⁴⁸, ה"ה דר באילנו משנה לשנה⁵¹, וסובל ע"ע כל שינויי האוירים עם היותם הפכיים זמ"ז, קור וחום קיץ וחורף גו'⁵², ועד שזמן גידולו של האתרוג הוא ג' שנים⁵³, ונמצא שסובל ע"ע שינויי האוירים במשך ג' שני חזקה⁵⁴, ולא זו בלבד שהוא סובל שינויי האוירים, אלא שגם גדל מהם, ולא עוד אלא שזה פועל בו להיות פרי עץ הדר (ועד שממנו למדים גם על שאר המינים שצריכים להיות הדר⁵⁵), שזהו ענין

-
- 42 ד"ה ולקחתם לכם פ"ב (לעיל ע' 66 ואילך).
 43 תניא שעהייה"א פ"ג.
 44 ראה שם פ"א ואילך.
 45 סידור שם רסא [שפא], ג ואילך.
 46 המשך וככה תרל"ז פפ"ז. פצ"ד (סה"מ תרל"ז ח"ב ס"ע תריד ואילך. ע' תרכו ואילך).
 47 ראה סוכה לב, א. שו"ע אדה"ז אר"ח סתרמ"ה ס"ד.
 48 שם, ב.
 48 (48 ויק"ר פ"ל, יב.
 49 ראה שבת כ, א ובפרש"י שם ד"ה אחונא. שם, ב ובפרש"י שם ד"ה אחוינא.
 50 ראה ד"ה וחג האסיף תשמ"א (תר"מ סה"מ תשרי ע' קעד) הערה 31. וש"נ.
 51 סוכה לא, ב. לה, א.
 52 נח ח, כב.
 53 ראה רש"י סוכה לה, א (ד"ה ה"ק).
 54 ראה ב"מ קו, ב.
 55 ראה סוכה לא, א.

התענוג (וכמו ענין השבת שהו"ע התענוג, וכידוע בפירוש בורא נפשות רבות וחסרונן (ולאח"ז מוסיף) להחיות בהם כו', שהו"ע התענוג⁵⁶). ומכ"ז מובן שבגשמיות ד' המינים נראה ענין האחדות בגילוי.

ונוסף על המשכת המקיף דסוכה בפנימיות ע"י מצות נטילת ד' מינים, הרי זה נמשך בשמע"צ ושמח"ת בפנימיות ממש⁵⁷, ואז העבודה היא בריקוד ברגלים [דהגם שהתורה ענינה הבנה והשגה, ואפילו תושב"כ שגם מי שלא ידע מאי קאמר יוצא י"ח לימוד התורה⁵⁸, הרי צ"ל זה כדיבור עכ"פ⁵⁸, הנה כאן העבודה היא בריקוד ברגלים דוקא], ואפילו חכמים גדולים הנה עבודתם היא בריקוד ברגלים דוקא⁵⁹, שבזה כולם שוים.

(ה) **וזהו** חג הסוכות שבעת ימים להוי', שדוקא אז הוא זמן שמחתנו, כיון שבא לאחרי שתחילה הי' ענין הריחוק ע"י הזדונות כו', ולאח"ז נעשה הקירוב ביותר עי"ז שהזדונות נעשו כזכיות ממש, שזהו"ע אתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למתקא, והיינו, שבמקום החשוכא נעשה נהורא (שלכן נמשכת גם בסכך קדושת הגוף ממש, כנ"ל ס"ג), ולכן תגדל השמחה ביותר להיות זמן שמחתנו. ומהשמחה דחג הסוכות נמשך ענין השמחה על כל השנה, כמו כל עניני חודש תשרי, שהוא חודש הכללי, שהם נמשכים על כל השנה⁶⁰. ועי"ז הנה באור פני מלך חיים⁶¹, שנמשך חיים כפשוטו בכל המצטרך, ועד לבחי' חיי החיים דיוהכ"פ⁶², וגם ענין התענוג, שנמשך מיוהכ"פ שעז"נ⁶³ להחיותם ברעב, כנ"ל (ס"ד) בענין להחיות בהם נפש כל חי שזהו"ע התענוג. ועד שענין השמחה פורץ גדר⁶⁴, שיעלה הפורץ לפנינו⁶⁵, דקאי על משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, ובקרוב ממש.

61 משלי טז, טו. וראה לקו"ת מסעי צג, ב. ובכ"מ.

62 ראה יומא עא, א. וראה סה"מ הישי"ת ע' 44.

63 תהלים לג, יט. וראה לקו"ת שה"ש יד, ב. ובכ"מ.

64 ראה בארוכה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך.

65 ע"פ מיכה ב, יג. וראה ב"ר פפ"ה, יד וברש"י שם. אגדת בראשית ספס"ג.

56 ראה טור ושו"ע אדה"ז או"ח סו"ס רז.

57 ראה המשך תרס"ו ע' שעט [תצט].

58 ראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ב סי"ב. וש"נ.

59 ראה סה"מ תרפ"ו ס"ע נה. תרפ"ט ע' סז. וש"נ.

60 ראה אוה"ת דרושי סוכות ע' א'תשנו.

ברכה ע' א'תתסו. סה"מ תרנ"ד ע' לו. תש"ב ע' 49. ועוד.